

Etäneuvottelijan iso urakka

■ **Koronapandemia on mullistanut kemianteollisuutta monin tavoin. Poikkeustila muutti myös perinteiset työmarkkinakäytännöt, ja kemian alan työehtosopimuksista neuvoteltiin ensi kertaa historiassa etäyhteyksin.**

ANSELMI NOUSIAINEN

Kemianteollisuus ry:n työmarkkinajohtajan **Minna Etu-Seppälän** äänestä paistaa heinäkuussa helpottuneisuus.

Tuoreimmat neuvottelut kemian alan työehtosopimuksista kestivät kaikkiaan yli yhdeksän kuukautta, mutta viimein päästiin kuin päästiinkin maaliin.

”Neuvottelut olivat vaikeat”, Etu-Seppälä sanoo.

Omat hankaluutensa toi koronapandemia, joka ehti aiheuttaa alalle merkittäviä taloudellisia vaikeuksia siinä vaiheessa, kun valtaosa sopimuksista oli tehty mutta osaa vielä neuvoteltiin.

”Työlainsäädäntöön ja sen siivittämänä myös työehtosopimukseen tehdyt joustot, kuten yt-neuvotteluajkojen ja lomautusilmoitusajkojen lyhentäminen, kuitenkin auttoivat yrityksiä merkittävästi ja pelastivat varmasti työpaikkoja.”

Etu-Seppälä on tyytyväinen siitä, että kemianteollisuus on ainakin toistaiseksi selvinnyt koronan riepottelusta lomautusten turvin, eikä irtisanomisiin ole laajalti jouduttu.

Asiaa on auttanut sekin, että työntekijät pitivät kertyneitä lomiaan pois koronakriisin puhjettua ja ovat myös vaihtaneet lomarahojaan vapaisiin. Työpaikoilla on onnistuttu sopimaan muitakin joustavia ratkaisuja.

Lisäksi osa yrityksistä on kyennyt suuntaamaan tuotantonsa uudelleen, kun entisenlainen kysyntä on vähentynyt ja korona-aika toisaalta luonut uusia tarpeita.

Ammattiliittoja työnantajapuolen edustaja kiittää siitä, että poikkeustilanteesta johtuvista muutoksista saatiin sovittua hyvässä hengessä, joka on

kemian alalle ylipäätään tyyppillinen.

Muutokset onnistuttiin myös vieämään läpi muutamassa päivässä.

”Loppujen lopuksi on kaikkien etu, että haasteisiin pystytään reagoimaan ja tarvittaessa joustamaan nopeasti. Näin voidaan välttää vielä suuremmat haasteet tulevaisuudessa ja toisaalta turvata myös työpaikkoja Suomessa”, Etu-Seppälä uskoo.

Kriisillä erilaisia vaikutuksia

Vaikka koronan ensimmäisessä aallossa on pärjätty kohtuullisesti, Etu-Seppälä korostaa, että kriisi voi vaikuttaa yrityksiin hyvin eri tavoin. Myös vaikutusten vakavuus vaihtelee.

Kemianteollisuus ry kartoittaa tilanekuvaa jäsenyrityksilleen suuntaamallaan kyselyillä, joista viimeisin tehtiin toukokuun lopulla. Tarkoitus on uusia kysely alkusyksystä.

Keväällä noin puolet kyselyyn vastanneista toimitusjohtajista kertoi suunnittelevansa lomautuksia ja vajaa viidennes irtisanomisia.

Yksittäisiltä yrityksiltä on myös tullut liitolle tiedusteluja, voitaisiinko jo sovittuja palkankorotuksia arvioida uudelleen.

Maailmalla palkkaneuvottelujen ja korotusten toteutumisen tilanteet ovat hyvin erilaisia.

”Esimerkiksi Ruotsi on lykännyt palkankorotuksista sopimista viime keväästä myöhemmäksi syksyyn, ja Saksassa palkat voivat joustaa myös alaspäin.”

Etu-Seppälän mukaan keskeisten kilpailijamaiden kustannustasoa seurataan tarkasti. Samalla arvioidaan, mihin Suomessa sovitut palkankorotukset asettuvat ja kuinka ne vaikuttavat kilpailukykyymme.

Se, miten koronapandemia vaikuttaa muiden maiden teollisuuteen ja globaaleihin markkinoihin, heijastuu luonnollisesti myös Suomeen ja suomalaisiin vientiteollisuuden yrityksiin.

Kilpailijamaiden työvoimapolitiittisten ratkaisujen lisäksi merkitystä on silläkin, kuinka nopeasti niiden talous

Koronakriisin mukanaan tuoma etätyöskentely on Minna Etu-Seppälän mukaan osoittautunut yllättävän tehokkaaksi työtavaksi. ”Se on joskus lähityötä tehokkaam- paakin”, hän sanoo.

Kemianteollisuus ry

toipuu koronasta.

Suomen kemianteollisuus on hyvin riippuvainen kansainvälisistä markkinoista. Tämä koskee niin raaka-aineiden saatavuutta kuin tuotteiden vientiä.

Ylimääräisen jännitysmomentin muodostaa syksyllä ehkä rantautuva toinen korona-aalto.

”Uskon, että yrityksillä on kyllä kyky reagoida siihen, ja samoin työmarkkinakentällä on valmius pohtia yhdessä lisää keinoja mahdollisiin ongelmiin vastaamiseen.”

Kemian monet vaihtoehdot

Minna Etu-Seppälän vastuulle kuuluu Kemianteollisuus ry:ssä myös koulutuspolitiikka. Hänestä on hyvä asia, että korkea-asteen oppilaitokset ovat koronatilanteessa kasvattaneet opiskelupaikkojensa määrää.

Yliopistoissa uusia aloituspaikkoja on tänä syksynä kaikkiaan reilut 2 000,

ammattikorkeakouluissa yli 2 200. Ensi vuodeksi lisäpaikkoja on luvassa vielä jokunen sata.

”Vaikka koronakriisi ei ole aiheuttanut kemianteollisuudelle suoraa tarvetta opintopaikkojen lisäämiseen, niillä voidaan muun muassa ehkäistä nuorten syrjäytymistä”, hän sanoo.

”Lisäykset tulisi kuitenkin tehdä aina niin, että ne vastaavat kunkin alan työllistymismahdollisuuksia.”

Etu-Seppälän mukaan erilaisten työtehtävien kirjo on kemian alalla hyvin laaja. Hänestä olisikin tärkeää saada nuoret paitsi kiinnostumaan alasta myös ymmärtämään, kuinka monipuolisia uravaihtoehtoja kemia tarjoaa.

”Tänä keväänä kemian koulutuksen hakijamäärät olivat aiempaa suuremmat, mutta yleensä ottaen nuorten kiinnostus alaan on valitettavasti ollut hieman nihkeää.”

Yhtenä kehittämiskohteena Etu-Seppälä näkee alan koulutusten sisällöt.

”Ne ovat usein melko yleisluontoisia eivätkä välttämättä hyödytä yrityksiä niin kuin niissä toivottaisiin.”

”Kannattaisi miettiä, voitaisiinko koulutukseen kytkeä työvoimaa tarvitsevat kemianyritykset niin, että koulutuksen sisältöä räätälöitäisiin tilanteen mukaan.”

Työvoiman saatavuus on tähän asti ollut varsin hyvä, joskin alueellisia ja yrityskohtaisia ongelmia on jo ilmennyt. Tulevaisuudessa kemianyritykset ennakoivat erityisesti laadullista osaa-japulaa.

”Kemia kilpailee samoista osaajista muiden alojen kanssa”, Etu-Seppälä huomauttaa.

Jos pula realisoituu, yhden ratkaisun voisivat tarjota muuntokoulutukset. Toinen mahdollisuus on ulkomainen työvoima.

”Maahanmuuttajien osalta tulee nopeuttaa oleskelulupaprosesseja ja saata- vuusharkintaa vähintään joustavoittaa.”

Etätöiden mahdollisuudet

Minna Etu-Seppälä aloitti Kemianteollisuus ry:n palveluksessa keväällä 2019. Hän on aiemmin työskennellyt muun muassa Elinkeinoelämän keskusliitossa EK:ssa, Teknologiateollisuus ry:ssä ja Neste Shipping Oy:ssä.

Kemianteollisuuteen hän siirtyi Palvelualojen työnantajat Palta ry:n työmarkkinapäällikön pestistä.

Vaikka joka alalla on omat kehittämistarpeensa ja ajankohtaiset kysymyksensä, työmarkkinajohtajan tehtävät ovat hänen mukaansa pohjimmiltaan samoja.

”Jos nyt vertaan entiseen, niin nykyisessä työssäni kansainvälinen kilpailu on vahvemmin läsnä.”

Eroa on myös erilaisten työehtosopimusten määrässä.

”Kemianteollisuudessa sopimuksia on 19 kappaletta, kun taas Paltan piirissä niitä on yhteensä noin 150.”

Vaikka myös sopimusneuvottelut ovat alalla kuin alalla suunnilleen samanlaiset, koronakevät toi niihinkin historiallisen muutoksen.

”Koskaan aiemmin työehtosopimusneuvotteluja ei ainakaan meidän alallamme ole käyty etänä.”

Modernin teknologian ansiosta etäneuvottelemine sujuu periaatteessa ongelmitta.

”Tosin kun etäpalavereja on aamukahdeksasta iltakuuteen, ne voivat välillä tuntua aika puuduttavilta”, Etu-Seppälä myöntää.

Etu-Seppälä on muutenkin tehnyt pääasiassa etätöitä, kuten Kemianteollisuus ry:n koko henkilöstö. Johtamisen näkökulmasta etänä työskentely asettaa haasteensa, mutta kokemuksen karttuessa siitä on löytynyt myös paljon positiivista.

”Jos esimerkiksi tapaaminen järjestetään etäyhteydellä, se ei veny lainkaan samalla tavoin kuin kasvotusten tapaaminen.”

Etu-Seppälä uskoo, että myös yleiset asenteet etätöitä kohtaan ovat muuttuneet entistä myönteisemmiksi.

”Etäyhteydet mahdollistavat vaikkapa erilaisten koulutusten pitämisen hyvin tehokkaasti, kun mikään ei ole paikkaan sidottua.” □

Kirjoittaja on *Kemia*-lehden toimitusharjoittelija. anselmi.nousiainen@kemia-lehti.fi